

انقلاب اسلامی ایران

مؤلفین:

نیلوفر حسینی ترکانی - محمد رضا جمالی

سرشناسه	۱	حسینی ترکانی، نیلوفر، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور	۲	انقلاب اسلامی ایران / مؤلفین: نیلوفر حسینی ترکانی، محمدرضا جمالی؛ ویراستار: فاطمه حسینی ترکانی.
مشخصات نشر	۳	تهران: به اندیش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۴	ج. ۱۸۴، ص.
شابک	۵	۱۲۰۰۰۰ ریال ۹۱۵۲۹۰۸-۸-۶-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	۶	فتیبا
یادداشت	۷	کتابنامه، ص. ۱۸۳ - ۱۸۴: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	۸	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی. ۱۳۵۷
موضوع	۹	Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۹۷۹
موضوع	۱۰	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی. ۱۳۵۷ -- علل
موضوع	۱۱	Iran -- History -- Islamic Revolution, Causes ۱۹۷۹
موضوع	۱۲	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی. ۱۳۵۷ -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	۱۳	Iran -- History -- Islamic Revolution, Examinations, questions, etc. (Higher) ۱۹۷۹
شماره جزوه	۱۴	جمالی، محمدرضا، ۱۳۶۵
رده ر. ک.	۱۵	۱۳۹۵ الف ۵۳/ج DSR۱۵۵۳
رده بندی دیو	۱۶	۳ ۹۵۵
شماره کتابشناسی مدر	۱۷	۳۳۹۵۲

عنوان: سیری در انقلاب اسلامی ایران

مؤلفین: نیلوفر مسینی ترکانی - محمدرضا جمالی

ویراستار: فاطمه مسینی ترکانی

طراح جلد و صفحه پرداز: علی عاشری

ناشر: انتشارات به اندیش

سال چاپ: تابستان ۹۵

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۶۰۰۱۱۸۱ - ۰۲۱-۴۴۴۴۴۴۸۲۷

پیشگفتار

در میان پدیده‌های اجتماعی - سیاسی، "انقلاب" یکی از پیچیده‌ترین و جالبترین آنهاست که همیشه برای درک ماهیت آن به تأملات نظری و تئوری‌های دقیقی محتاج بوده است. اینکه انقلاب‌ها چگونه شکل می‌گیرند و چه عوامل و علت‌هایی آنها را موجب شده و در نهایت چه پیامدهایی داشته و به کجا ختم می‌شوند، همیشه مورد سؤال و نیازمند بحث و تبادل نظر صاحب‌نظران و ذهن‌های کوشا و خردهای جستجوگر بوده است.

از آنجایی که خالی کتابی که خلاصه‌ی محتوای تاریخ مذکور را به همراه بانک سؤالات تستی و تشریحی، جهت بازدهی بیشتر و آزمونهای مربوطه و پاسخ آنها دارا باشد، برای ماکر آموزش عالی احساس شد، نکات برجسته‌ی این تحولات و مباحث ارزنده‌ی این دوران تاریخی مهم و نیز سؤال و جواب‌های مفیدی که ممکن است با مطالعه‌ی مصارف پرحجم و چالشی این دوران، در ذهن خواننده و دانشجویان پژوهشگر انباشته شده در این اثر جمع آوری گردید.

با همه‌ی تلاش‌ها، این اثر خالی از اشکال نیست و نظرات کارشناسانه‌ی همه‌ی اساتید و صاحب‌نظران را به دیده‌ی منت پذیرا هستیم.

با آرزوی موفقیت

نیلوفر حسینی ترکانی - محمدرضا جمالی

زمستان ۱۳۹۴

فهرست

- ۱ مقدمه
- ۳ فصل اول: کلیات، مفاهیم و مباحث نظری
- ۴ الف) مفهوم انقلاب
- ۵ ب) ویژگی‌های انقلاب
- ۵ ب - ۱) ناراضی از وضع موجود
- ۵ ب - ۲) ظهور و گسترش ایدئولوژی جدید با قابلیت جایگزینی
- ۶ ب - ۳) گسترش روحیه‌ی انفرادی
- ۶ ب - ۴) رهبری و نهادهای بسیج‌گر
- ۶ ب - ۵) شرکت توده‌ها (مردمی بودن)
- ۷ ب - ۶) وجود عنصر خشونت
- ۷ ب - ۷) تغییر ساختارهای اجتماعی - سیاسی جامعه
- ۸ ج) واژه‌های مترادف با انقلاب
- ۸ ج - ۱) اصلاح (رُفرم)
- ۸ ج - ۲) نهضت (جنبش)
- ۸ ج - ۳) کودتا
- ۹ ج - ۴) شورش (قیام)
- ۹ ج - ۵) جنگ داخلی
- ۹ د) تحلیل نظری انقلاب اسلامی
- ۹ د - ۱) نظریه‌ی تداوم اسکاچپیل

- ۱۰ نقد نظریه
- ۱۱ ۵ - ۲) نظریه‌ی ماروین زونیس
- ۱۲ نقد نظریه
- ۱۲ ۵ - ۳) نظریه‌ی میشل فوکو
- ۱۴ سؤالات تستی
- ۱۷ سؤالات تشریحی
- ۲۲ پاسخنامه‌ی سؤالات تستی
- فصل دوم: بسترهای تاریخی وقوع انقلاب اسلامی (در دوران معاصر) ..
- ۲۳
- ۲۴ الف) قیام تنباکو (۱۲۷۰ ش)
- ۲۴ الف - ۱) شرح قیام تنباکو
- ۲۶ الف - ۲) پیامدهای قیام تنباکو
- ۲۷ ب) قیام مشروطه (۱۲۸۵ ش)
- ۲۷ ب - ۱) شکل‌گیری قیام مشروطه
- ۳۰ ب - ۲) روشنفکران و قیام مشروطه
- ۳۱ ب - ۳) روحانیت و قیام مشروطه
- ۳۳ ب - ۴) ناکامی قیام مشروطه
- ۳۳ - عوامل درونی
- ۳۳ - عوامل بیرونی
- ۳۵ سؤالات تستی
- ۳۹ سؤالات تشریحی
- ۴۲ پاسخنامه‌ی سؤالات تستی
- ۴۳ فصل سوم: به قدرت رسیدن رضاخان (پهلوی اول)

- الف) از کودتا (۱۲۹۹ ش) تا سلطنت (۱۳۰۴ ش) ۴۴
- ب) تحولات اقتصادی دوره‌ی رضا شاه ۴۶
- ج) اقدامات سیاسی و فرهنگی دولت رضاشاه (پهلوی اول) ۴۶
- ج - ۱) استبداد و خشونت ۴۶
- ج - ۲) ستیز با مذهب و نهادهای مذهبی ۴۶
- ج - ۳) باستانگرایی ناسیونالیستی (یکپارچه‌سازی قومی - فرهنگی) ۴۶
- د) سقوط شاه ۴۶
- سؤالات تشریحی ۴۹
- سؤالات تشریحی ۵۱
- پاسخنامه‌ی آزمون تستی ۵۷
- فصل چهارم: سلطنت رضاشاه (پهلوی دوم) ۵۹
- الف) اشغال ایران و پیامدهای آن ۶۰
- ب) نهضت ملی شدن صنعت نفت (۱۳۳۲ - ۱۳۱۱) ۶۱
- ب - ۱) مروری بر نهضت ۶۱
- ب - ۲) اقدامات دولت مصدق ۶۲
- ب - ۳) نتیجه‌ی اقدامات دولت مصدق ۶۳
- ب - ۴) سقوط مصدق ۶۴
- ج) سالهای پس از کودتا ۶۵
- د) قیام امام خمینی (ره) ۶۶
- ه) قیام پانزده خرداد ۶۷
- تأثیرات قیام پانزده خرداد ۷۰
- و) تشدید وابستگی و استبداد ۱۳۴۳ - ۱۳۵۵ (ماجرای کاپیتولاسیون) ۷۱
- ز) آغاز مخالفت‌های علنی ۷۲

ح) آغاز فروپاشی نظام سیاسی و پیروزی انقلاب اسلامی ۷۳

سؤالات تستی ۷۶

سؤالات تشریحی ۷۹

پاسخنامه‌ی آزمون تستی ۸۲

فصل پنجم: تحلیل ساختار دولت پهلوی دوم و بحران‌ها و مخالفان

دولت پهلوی ۸۳

الف) تحلیل ساختار دولت پهلوی دوم ۸۳

الف - (۱) رابطه شاه و دربار ۸۳

الف - (۲) رابطه شاه و ارتش ۸۳

الف - (۳) رابطه شاه و ساواک ۸۵

الف - (۴) رابطه احزاب و شاه ۸۶

الف - (۵) رابطه شاه و نفت ۸۷

الف - (۶) ناسیونالیسم شاهنشاهی پهلوی دوم ۸۷

الف - (۷) وابستگی به آمریکا ۸۸

الف - (۸) اوضاع اقتصادی ایران در سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۳۲ ۸۹

ب) بحران‌های دولت پهلوی ۹۰

ج) مخالفان دولت پهلوی ۹۲

ج - (۱) چپ‌گرایان (مارکسیست‌ها) ۹۲

ج - (۲) ملی‌گرایان مشروطه‌خواه ۹۴

ج - (۳) مخالفان مذهبی ۹۵

- دکتر علی شریعتی ۹۵

- آیت‌الله مرتضی مطهری (ره) ۹۶

سؤالات تستی ۹۸

- سؤالات تشریحی ۱۰۱
- پاسخنامه‌ی آزمون تستی ۱۰۹
- فصل ششم: سیری در زندگینامه و اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی(ره) ..
- ۱۱۱
- الف) گزیده‌ای از زندگینامه‌ی امام خمینی(ره) ۱۱۲
- ب) اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی(ره) ۱۱۳
- ۱۱۳ ۱- نفی سلطنت
- ۱۱۵ ۲- نقد مشروطیت
- ۱۱۵ ۳- تجربه حکومت اسلامی و ولایت فقیه
- ۱۱۸ ج) امام و رهبری سیاسی
- ۱۱۸ ۱- روش‌ها و استراتژی‌های مبارزه‌ی سیاسی
- ۱۱۸ ۲- محبوبیت و نفوذ مردم امام خمینی(ره)
- ۱۱۹ د) عوامل مهم نفوذ روحانیون و رهبری امام خمینی(ره)
- ۱۱۹ ۱- نفوذ اجتماعی
- ۱۱۹ ۲- انسجام و سازماندهی
- ۱۱۹ ۳- رهبری خاص امام خمینی(ره)
- ۱۲۰ سؤالات تستی
- ۱۲۴ سؤالات تشریحی
- ۱۲۹ پاسخنامه‌ی آزمون تستی
- فصل هفتم: سیری در تحولات و چالش‌های عصر جمهوری اسلامی
- ۱۳۱
- ۱۳۲ الف) تحولات عصر جمهوری اسلامی(در یک نگاه)
- ۱۳۲ الف - ۱) دوره‌ی انتقال قدرت(۱۳۶۲-۱۳۵۷)(مشکلات نظام جدید)

- ۱۳۲ تحولات داخلی
- ۱۳۴ تحولات خارجی
- ۱۳۴ الف - ۲) دوره‌ی تثبیت نظام (۱۳۶۸ - ۱۳۶۲)
- ۱۳۴ تحولات داخلی
- ۱۳۵ تحولات خارجی
- ۱۳۵ الف - ۳) دوره‌ی بازسازی اقتصادی (۱۳۶۸ - ۱۳۷۶)
- ۱۳۵ تحولات داخلی
- ۱۳۶ تحولات خارجی
- ۱۳۶ الف - ۴) دوره‌ی توسعه‌ی سیاسی (۱۳۸۴ - ۱۳۷۶)
- ۱۳۶ تحولات داخلی
- ۱۳۷ تحولات خارجی
- ۱۳۹ الف - ۵) دوره‌ی اصولگرایی (۱۳۸۴ - ۱۳۹۲)
- ۱۳۹ تحولات داخلی
- ۱۳۹ تحولات خارجی
- ۱۴۰ الف - ۶) دوره‌ی اعتدال (تاکنون - ۱۳۹۲)
- ۱۴۱ ب) چالش‌های مهم انقلاب (در یک نگاه)
- ۱۴۱ ب - ۱) چالش فرهنگی
- ۱۴۱ ب - ۲) چالش اقتصادی
- ۱۴۳ سؤالات تستی
- ۱۴۸ سؤالات تشریحی
- ۱۵۳ پاسخنامه‌ی تستی
- ۱۵۴ کتابنامه

مقدمه

این اثر، خلاصه‌ای از تاریخچه‌ی معاصر کشور عزیزمان است که شامل وقایع متصل به انقلاب کبیر اسلامی ایران و وقایع پیرامون آن بوده و طبق سر فصل‌های آموزش عالی و منطبق بر منابع و سرفصل‌های کتاب "انقلاب اسلامی ایران"^۱ و برخی از مطالب کتاب "درآمد تحلیلی بر انقلاب اسلامی"^۲ تنظیم شده است.

این اثر، شامل هفت فصل مجزا است: فصل اول آن شامل کلیات، مفاهیم و مباحث نظری است. در فصل دوم بسترهای تاریخی وقوع انقلاب اسلامی در دوران معاصر بررسی شده و در فصل سوم ثمره‌ی واقعی این تحولات در به قدرت رسیدن رضاشاه (پهلوی اول) اشاره شده است. فصل چهارم، چگونگی به سلطنت رسیدن محمدرضا شاه (پهلوی دوم) را در بردارد و در فصل پنجم به تحلیل ساختار دولت پهلوی دوم و بحران‌ها و مخالفان دولت پهلوی پرداخته‌ایم. فصل ششم، گذری در زندگینامه و اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران دارد و در فصل هفتم سیری در تحولات بعد از پیروزی انقلاب و چالشهای عصر جمهوری اسلامی را می‌بینیم.

توصیه‌ی نویسندگان این اثر به اساتید ارجمند آن است که با تبدیل درس از حالت تک‌گویی و سخنرانی (مونولوگ) به حالت گفتگو (دیالوگ) و واگذاری پژوهش‌ها و تحقیقات علمی و کنفرانس آنها به دانشجویان زمینه‌ی بحث دوطرفه را آماده سازند.

برای سهولت کار دانشجویان در امر یادگیری و تسریع در تبادل اطلاعات و بازخورد مناسب و جامع مطالب قبل از آزمون، ترتیب مطالب هر فصل چنین

^۱ تألیف جمعی از نویسندگان، نشر معارف، ۱۳۸۶

^۲ تألیف محمدرحیم عیوضی و محمدجوادهراتی، نشر معارف، ویراست دوم

است که ابتدا دست نوشته‌های خویش را از خلاصه‌ی وقایع در آغاز هر فصل آورده‌ایم. سپس در میان متن - به فراخور هر مبحث - برای اینکه دانشجوی بداند چقدر بر مباحث گفته شده مسلط است، سؤال تستی و پاسخ آن طراحی شده تا بازخورد مطالب برای دانشجویان، ملموس باشد. در آخر هر فصل نیز بطور مجزا نمونه‌ی سؤالات تستی و تشریحی همراه پاسخ‌هایشان گنجانده شده که همگی را خدمت اساتید بزرگوار و دانشجویان عزیز تقدیم می‌داریم.

www.ketab.ir